01/06/2024

Άγιος Ιουστίνος ο Φιλόσοφος και Μάρτυς – Του Λάμπρου Σκόντζου

/ Γνώμες

Μια από τις συκοφαντίες των μαινόμενων ειδωλολατρών κατά της Εκκλησίας στα πρωτοχριστιανικά χρόνια ήταν ότι απαρτίζονταν αυτή από αγραμμάτους και άσημους ανθρώπους. Ότι ο Χριστιανισμός ήταν η θρησκεία του απαίδευτου όχλου και των δούλων. Αλλά η παρουσία σπουδαίων εκκλησιαστικών προσωπικοτήτων τους αποστόμωσε. Μια από τις κορυφαίες μορφές της αρχαίας Εκκλησίας είναι και ο άγιος Ιουστίνος ο Φιλόσοφος και Μάρτυς. Ένας από τους πλέον μορφωμένους ανθρώπους της εποχής του, εφάμιλλος ή και ανώτερος από τους εθνικούς φιλοσόφους της εποχής του.

- Γράφει ο Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος

Γεννήθηκε στην πόλη Φλαβία Νεάπολη της Παλαιστίνης περί το 110 μ. Χ. από γονείς έλληνες ειδωλολάτρες. Ο πατέρας του ονομαζόταν Πρίσκιος Βάκχιος, ενώ της μητέρας του αγνοούμε το όνομα. Μεγάλωσε ως ειδωλολάτρης. Ήταν προικισμένος με εξαιρετικά χαρίσματα και φιλομάθεια.

Οι γονείς του φρόντισαν να του παράσχουν υψηλή παιδεία. Σπούδασε φιλοσοφία στις ονομαστές σχολές της Παλαιστίνης και της Συρίας. Εμβάθυνε στην στωική, στην επικούρεια, στην περιπατητική και στην πυθαγόρεια φιλοσοφία. Ιδιαιτέρως ασχολήθηκε με τις αρχές της οντολογίας του πλατωνισμού. Τον απασχολούσε η γνώση του Θεού, διότι ενωρίς άρχισε να διαπιστώνει πως οι ποικίλες δοξασίες και πίστεις των ειδωλολατρικών θρησκειών της εποχής του περί θείου ήταν όχι μόνον ατελείς, αλλά και απαράδεκτες για μορφωμένους ανθρώπους. Άλλωστε βρισκόμαστε στην εποχή, που η κατάρρευση της ειδωλολατρίας ήταν ραγδαία.

Η θεία πρόνοια βλέποντας τις αγαθές προθέσεις του νεαρού φιλοσόφου ευδόκησε να του φανερώσει την πίστη στον αληθινό Θεό. Περί το 135 γνώρισε κάποιο σεβάσμιο Χριστιανό, ο οποίος τον έπεισε ότι οι ανθρώπινες αντιλήψεις για το Θεό είναι ατελείς και γι’ αυτό ο Θεός αποφάσισε να αποκαλύψει τον εαυτό Του. Μελετώντας την Αγία Γραφή φωτίστηκε ο νους του και ικανοποιήθηκε ο πόθος του για τη γνώση του αληθινού Θεού. Πέταξε τον φιλοσοφικό τρίβωνα και άρχισε να ζει χριστιανική ζωή, «την μόνην φιλοσοφίαν την αληθή και ασύμφορον», όπως έγραψε ο ίδιος αργότερα για την μεταστροφή στο Χριστό, στην υπηρεσία του Οποίου αφιέρωσε την υπόλοιπη ζωή του.

Αφού βαπτίστηκε, αποφάσισε να εγκατασταθεί στην πολυάνθρωπο Ρώμη, να είναι κοντά στα κέντρα εκείνα που αποφάσιζαν και κινούσαν τον αφανισμό της νέας πίστης. Βρισκόμαστε άλλωστε στον 2ο αιώνα, όπου οι διωγμοί κατά των Χριστιανών από τη ρωμαϊκή εξουσία βρισκόταν σε έξαρση. Πίστευε πως συντελούνταν μια φρικτή αδικία εις βάρος των διωκομένων Χριστιανών και έπρεπε κάποιος να τους υπερασπίσει. Άνοιξε σχολή, στην οποία δίδασκε την χριστιανική πίστη. Έχοντας, επίσης, καλή γνώση της ειδωλολατρίας, των φιλοσοφικών ρευμάτων της εποχής του και της χριστιανικής πίστεως, ανάλαβε το δύσκολο έργο της απολογίας κατά των διωκτών. Ομιλεί με θάρρος ενώπιον ειδωλολατρών φιλοσόφων, τους οποίους ελέγχει διότι πολεμούν τον Χριστιανισμό χωρίς να τον γνωρίζουν. Με τα ακαταμάχητα επιχειρήματά του και την ευγλωττία τους αποστομώνει και τους καθιστά ασόφους.

Στράφηκε επίσης, να δώσει λόγο απολογίας, και προς τους Ιουδαίους, οι οποίοι

μάχονταν και αυτοί τους Χριστιανούς παράλληλα με τους εθνικούς. Είχε κάποτε διήμερο θεολογικό διάλογο με κάποιον Ιουδαίο Τρύφωνα, τον οποίο και κατατρόπωσε. Μάλιστα φρόντισε ο Ιουστίνος να καταγράψει αυτόν τη συζήτηση, η οποία διασώθηκε και έφτασε ως εμάς. Είναι ο περίφημος «Διάλογος προς Τρύφωνα».

Οι επιτυχίες του Χριστιανού φιλοσόφου δεν άργησε να γίνουν γνωστές στους φιλοσοφικούς κύκλους της Ρώμης. Οι αποστομωμένοι και ταπεινωμένοι φιλόσοφοι καλλιέργησαν ένα απίστευτο μίσος κατά του Ιουστίνου. Επειδή έχαναν συνεχώς έδαφος και τους ήταν αδύνατο να τον αντιμετωπίσουν, αποφάσισαν να τον καταδώσουν στις ρωμαϊκές αρχές, για τις οποίες οι Χριστιανοί ήταν παράνομοι. Ο κυνικός φιλόσοφος Κρήσκεντας τον κατάγγειλε στον αυτοκράτορα Μάρκο Αυρήλιο (Ι61-180), διότι τον μισούσε θανάσιμα επειδή του ερήμωσε τη σχολή, μεταστρέφοντας τους μαθητές του στον Χριστιανισμό. Συνελήφθη ο μαθητής του Πτολεμαίος και μαρτύρησε. Ο ίδιος πρόλαβε να φύγει προσωρινά, ώσπου να κοπάσει ο θόρυβος. Αργότερα επέστρεψε για να συγγράψει τις δύο περίφημες Απολογίες του προς τη ρωμαϊκή σύγκλητο, υπερασπίζοντας την διωκόμενη χριστιανική πίστη, οι οποίες αποτελούν υπέροχα δείγματα χριστιανικής γραμματείας και απολογητικής.

Οι απολογίες του όμως ουδόλως έπεισαν τις ρωμαϊκές αρχές για τον άδικο διωγμό των φιλήσυχων Χριστιανών. Μάλιστα τον εντόπισαν οι αρχές, τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν να απολογηθεί ενώπιον του επάρχου της Ρώμης Ιουνίου Ρουστικού (162-167), πρώην διδασκάλου και παιδαγωγού του αυτοκράτορα Μάρκου Αυρηλίου. Ο Ιουστίνος ομολόγησε με απίστευτο ηρωισμό και σθένος την πίστη του στο Χριστό και στηλίτευσε την ειδωλολατρία ως πίστη σε ψευδείς και ανήθικους «θεούς». Μετά από αυτό οδηγήθηκε στον τόπο του μαρτυρίου, όπου αποκεφαλίστηκε, μαζί με ομάδα αφοσιωμένων μαθητών του περί το 165. Το λείψανό του θάφτηκε στην κατακόμβη της Αγίας Πρισκίλλης, όπου βρέθηκε λίθος με την επιγραφή ΜΧΟΥΣΤΙΝΟΣ, δηλαδή Μάρτυς Χριστού Ιουστίνος. Η μνήμη του τιμάται την 1η Ιουνίου.

Στην πρώτη του Απολογία ο άγιος Ιουστίνος, η οποία στάλθηκε στον αυτοκράτορα Αντωνίνο (138-161), για να κάνει γνωστή τη χριστιανική πίστη και ανασκευάζει τις κατηγορίες των ειδωλολατρών. Παραθέτοντας σε αυτή πληροφορίες για την χριστιανική λατρεία, μας παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για την λατρεία της αρχαίας Εκκλησίας, και κύρια της Θείας Ευχαριστίας.

Ο άγιος Ιουστίνος είναι ένας από τους πρώτους μεγάλους θεολόγους της Εκκλησίας μας. Παρ’ όλο που δεν είχαν διευκρινισθεί ακόμη οι βασικές αρχές της χριστιανικής πίστεως, μπόρεσε να διατυπώσει κατά τρόπο ορθόδοξο, πολλές από

αυτές και κυρίως τη θεολογία του σαρκωμένου Λόγου.

Πηγή: pemptousia.gr